		Guía Docente			
	Datos Identi	ficativos		2022/23	
Asignatura (*)	Electrotecnia. Máquinas Eléctricas e Sistemas Eléctricos do Buque Código		631G02253		
Titulación					
		Descriptores			
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	1º cuadrimestre	Segundo	Obrigatoria	6	
Idioma	CastelánGalego				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Ciencias da Navegación e Enxeña	aría MariñaEnxeñaría Industrial			
Coordinación	Romero Gomez, Javier	Correo electrónio	j.romero.gomez@udc.es		
Profesorado	Romero Gomez, Javier	Correo electrónio	j.romero.gomez	z@udc.es	
Web					
Descrición xeral	Nesta materia abórdanse os princ	ipios de análises de circuítos e de	máquinas eléctricas	s, facendo especial énfase	
	naqueles aspectos máis característicos das instalacións eléctricas navais.				

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe		Competencias /		
	Resultados do título			
Esta materia pretende capacitar ao alumno para: Analizar circuítos electricos, coñecer e manexar a aparamenta electrica,	A1	B2	СЗ	
coñecer as máquinas eléctricas, os seus principios de funcionamento e coñecer as instalacións eléctricas típicas dos buques	A11	B4	C6	
mercantes	A17	B5	C8	
	A18	B10	C9	
	A30	B11	C10	
	A32		C12	
	A39		C13	
	A40			
	A47			
	A53			
	A54			
	A57			
	A61			
	A63			
	A66			
	A68			
	A71			
	A72			

Contidos		
Temas Subtemas		
Electrotecnia	Análise de circuítos eléctricos en AC e DC	
	Análise de circuítos trifásicos	
	Fundamentos circuítos magnéticos	
	Aparamenta eléctrica	

Máquinas Eléctricas	Fundamentos das máquinas eléctricas
	Máquinas eléctricas rotativas
	Transformadores
	Construción e funcionamento do equipo eléctrico para efectuar probas e medicións.
	Medidas de seguridade que deben adoptarse para traballos de reparación e
	mantemento, incluído o illamento seguro das máquinas e o equipo de a bordo, antes
	de permitir que o persoal traballe en tal equipo ou maquinaria.
	Mantemento e reparación de equipo e sistemas eléctricos, cadros de
	conmutación,motores eléctricos, xeradores e equipo e sistemas eléctricos de corrente
	continua.
	Detección de defectos eléctricos de funcionamento das máquinas, localización de
	fallos e medidas para previr as avarías.
Sistemas Eléctricos do Buque	Xeración e distribución de enerxía eléctrica
	Instalacións Eléctricas Navais
	Instalacións en alta tensión

Prácticas de Laboratorio

ELEMENTOS DE CONTROL Y MANIOBRA

- 1. Conductores
- 2. Pulsadores
- 2.1. Marcado de bornes
- 3. Interruptores y conmutadores
- Relés
- 4.1. Realimentación de relés
- 5. Contactores
- 5.1. Enclavamiento de contactores
- 5.1.1. Enclavamiento mecánico
- 5.1.2. Enclavamiento por pulsadores
- 5.1.3. Enclavamiento por contacto auxiliar
- 6. Relé temporizadores
- 6.1. Temporización a la conexión
- 6.2. Temporización a la desconexión
- 6.3. Temporización a la conexión/desconexión
- 7. Detectores
- 7.1. Presostatos
- 7.2. Termostatos
- 7.3. Detectores de nivel
- 8. Lámparas de señalización

ELEMENTOS DE PROTECCIÓN

- 1. Tipos de anomalías en una instalación eléctrica
- 1.1. Sobreintensidades
- 1.2. Defecto de aislamiento
- 2. Fusibles
- 2.1. Tipos de fusibles
- 2.2. Referenciado de fusibles
- 3. Relé térmico
- 3.1. Funcionamiento del relé térmico
- 4. Interruptores magnetotérmicos
- 5. Interruptor diferencial
- 5.1. Funcionamiento
- 6. Seguridad eléctrica

SÍMBOLOS Y ESQUEMAS ELÉCTRICOS

- 1. Símbolos eléctricos
- 1.1. Referenciado de los aparatos eléctricos
- 1.2. Letras para designación de aparatos
- 1.3. Colores para pulsadores
- 1.4. Colores para lámparas de señalización
- 1.5. Colores para pulsadores luminosos
- 2. Esquemas eléctricos
- 2.1. Esquemas de potencia
- 2.2. Esquemas de mando
- 2.3. Esquema general de conexiones

MOTORES ELÉCTRICOS

1. Descripción

- 2. Motores asíncronos trifásicos
- 2.1. Constitución de los motores asíncronos trifásicos
- 2.2. Caja de bornes
- 2.2.1. Conexión en estrella
- 2.2.2. Conexión en triángulo
- 2.3. Placa de características
- 3. Consecuencias de la variación de tensión
- 3.1. Velocidad
- 4. Consecuencias de la variación de frecuencia
- 4.1. Corriente de arranque
- 4.2. Velocidad
- 5. Arranque de los motores asíncronos trifásicos
- 5.1. Arranque directoInversión de sentido de giro
- 5.2. Arranque estrella-triángulo
- 5.2.1 Esquema de potencia y maniobra de arranque estrella triangulo
- 5.3. Arranque de motores de devanados partidos ?part-winding?
- 5.3.1 Esquema de potencia y maniobra de arranque ?part-winding?
- 5.4. Arranque estatórico por resistencias
- 5.5. Arranque rotórico por resistencias de los motores de anillos
- 5.6. Arranque electrónico (soft starter)
- 6. Regulación de velocidad de los motores asíncronos trifásicos.
- 6.1 Motores de dos velocidades-Conexión Dahlander.
- 6.1.1. Esquema de Potencia y mando arranque Dahlander.
- 6.2. Variación de velocidad en motores de anillos por regulación por deslizamiento
- 6.3. Variación de velocidad por convertidor de frecuencia

REALIZACIÓN DE ESQUEMAS DE POTENCIA Y MANIOBRA DE ARRANQUE DE MOTORES TRIFÁSICOS

O desenvolvemento e superación destes contidos, xunto cos correspondentes a outras materias que inclúan a adquisición de competencias específicas da titulación, garanten o coñecemento, comprensión e suficiencia das competencias recollidas no cadro AIII/2, do Convenio STCW, relacionadas co nivel de xestión de Oficial de Máquinas de Primeira da Mariña Mercante, sen limitación de potencia da planta propulsora e Xefe de Máquinas da Mariña Mercante ata o máximo de 3000 kW.

Cadro A-III/2 del Convenio STCW.

Especificación de las normas mínimas de competencia aplicables a los Jefes de máquinas y Primeros Oficiales de máquinas de buques cuya máquina propulsora principal tenga una potencia igual o superior a 3000 kW

	Planificació	n		
Metodoloxías / probas	Competencias /	Horas lectivas	Horas traballo	Horas totais
	Resultados	(presenciais e	autónomo	
		virtuais)		
Sesión maxistral	A1 A11 A17 A18 A30	30	15	45
	A32 A63 A66 B10 C6			
	C8 C9 C10 C12 C13			
Solución de problemas	A11 A17 A18 A32 B2	15	26	41
	B4 B5 B10 B11 C3			
	C6 C8 C9 C10 C12			
	C13			
Proba mixta	A32 B2 B10 C9 C13	4	30	34
Prácticas de laboratorio	A39 A40 A47 A53	8	16	24
	A54 A57 A61 A66			
	A68 A71 A72 B2 B4			
	B5 B11 C6			
Atención personalizada		6	0	6

	Metodoloxías		
Metodoloxías	Descrición		
Sesión maxistral	Sesión expositiva xeral con resolución de dúbidas de temas anteriores		
Solución de	A partir de boletín de problemas propostos polo profesor, resolución por parte do alumno, corrección e resolución en sesión		
problemas	de grupo grande. A resolución destes exercicios pode ser liberadora de contido para a proba obxectiva. A forma de		
	resolución, presencial ou non presencial, os tempos dispoñibles para iso e os contidos afectados serán fixados polo profesor,		
	quen informará aos alumnos a comezo do curso.		
Proba mixta			
	Baixo esta denominación inclúense:		
	1 As probas de carácter oficial que se realizan ao finalizar o cuadrimestre e de segunda oportunidade. Estas constan dun		
	conxunto de exercicios e preguntas que o alumno deberá resolver e responder nun tempo máximo estipulado polo profesor.		
	2 Todas aquelas actividades avaliables propostas polo profesor ao longo do período lectivo e que permitan a aquel facer		
	unha avaliación continuada do traballo e coñecemento dos alumnos no tocante á materia.		

Prácticas de	Prácticas de mediciones eléctricas diversas
laboratorio	Montajes sobre paneles didácticos. Toma de resultados.
	Realización de diferentes esquemas de arranque de motores trifásicos propuestos en clase con el simulador:
	1.1. Arranque directo
	Inversión de sentido de giro
	1.2. Arranque estrella-triángulo
	1.2.1 Esquema de potencia y maniobra de arranque estrella triangulo
	1.3. Arranque de motores de devanados partidos ?part-winding?
	1.3.1 Esquema de potencia y maniobra de arranque ?part-winding?
	1.4. Arranque estatórico por resistencias
	1.5. Arranque rotórico por resistencias de los motores de anillos
	1.6. Arranque electrónico (soft starter)
	2. Regulación de velocidad de los motores asíncronos trifásicos.
	2.1 Motores de dos velocidades-Conexión Dahlander.
	2.1.1. Esquema de Potencia y mando arranque Dahlander.
	2.2. Variación de velocidad en motores de anillos por regulación por deslizamiento
	2.3. Variación de velocidad por convertidor de frecuencia

Atención personalizada				
Metodoloxías	Descrición			
Sesión maxistral	Con atención orientada al afianzamiento de conceptos fundamentales			
Prácticas de	Prácticas en laboratorio con atención especial a observar la seguridad para evitar accidentes			
laboratorio	Problemas orientados a ejercitarse en la aplicación de los conceptos teóricos anteriormente expuestos.			
Solución de				
problemas				
Proba mixta				

		Avaliación	
Metodoloxías	Competencias /	Descrición	Cualificación
	Resultados		

Prácticas de	A39 A40 A47 A53	Montajes sobre paneles didácticos y virtuales (simulador). Toma de resultados.	40
laboratorio	A54 A57 A61 A66	Realización de diferentes esquemas de arranque de motores trifásicos propuestos en	
	A68 A71 A72 B2 B4	clase con el simulador:	
	B5 B11 C6	1.1. Arranque directo	
		Inversión de sentido de giro	
		1.2. Arranque estrella-triángulo	
		1.2.1 Esquema de potencia y maniobra de arranque estrella triangulo	
		1.3. Arranque de motores de devanados partidos ?part-winding?	
		1.3.1 Esquema de potencia y maniobra de arranque ?part-winding?	
		1.4. Arranque estatórico por resistencias	
		1.5. Arranque rotórico por resistencias de los motores de anillos	
		1.6. Arranque electrónico (soft starter)	
		2. Regulación de velocidad de los motores asíncronos trifásicos.	
		2.1 Motores de dos velocidades-Conexión Dahlander.	
		2.1.1. Esquema de Potencia y mando arranque Dahlander.	
		2.2. Variación de velocidad en motores de anillos por regulación por deslizamiento	
		2.3. Variación de velocidad por convertidor de frecuencia.	
		-Evaluación mediante examen: Realización de esquema eléctrico de una instalación	
		con diferentes premisas y métodos de arranques de motores trifásicos usando un	
		simulador.	
		-El alumno debe de entregar el boletín de ejercicios propuestos en clase, realizados	
		con simulador, para que pueda tener derecho a que se le tenga en cuenta la nota de	
		prácticas.	
		Notas importantes para le entrega del boletín de ejercidos de prácticas:	
		Las prácticas se entregaran en formato digital por correo electrónico a	
		j.romero.gomez@udc.es en archivo Zip usando WeTransfer	
		El archivo Zip debe ser enviado siguiendo las siguientes instrucciones:	
		? Nombre del archivo: 1º apellido 2ºApellido_ Nombre Alumno	
		? El archivo debe contener los esquemas eléctricos guardados con el numero de	
		esquema propuesto y con la extensión .cad	
		-Para aprobar la asignatura es imprescindible tener aprobadas las prácticas	
Proba mixta	A32 B2 B10 C9 C13	A proba de carácter oficial consistirá nun exame final	60

Observacións avaliación

As porcentaxes son soamente unha primeira aproximación. Os criterios de avaliación contemplados nos cadros A-III/1 e A-III/2 do Código STCW e as súas emendas relacionados con esta materia teranse en conta á hora de deseñar e realizar a avaliación. Coa avaliación trátase de comprobar as competencias.

A cualificación obtida en cada unha das metodoloxías avaliables e, por extensión, en cada unha das probas ou actividades nas que se dividen estas, consistirá nunha nota numérica que vai de 0 a 10 puntos. O profesor informará ao comezo o curso da puntuación na que se establece o aprobado para cada unha destas.

A cualificación final da materia obterase como suma ponderada da nota obtida en cada unha das metodoloxías avaliables, resultando nun valor numérico sobre un máximo de 10 puntos.

cualificación final = cualificación proba mixta (60%) + cualificación prácticas de laboratorio (40%)

O aprobado da materia establécese en 5 puntos e está condicionado polo aprobado de todas e cada unha das metodoloxías avaliables e de cada unha das probas ou actividades en que estas puidesen dividirse.

Puidese darse o caso no que, aínda cando un alumno suspendese algunha das metodoloxías avaliables, a suma ponderada das notas de todas elas arroxase unha cualificación maior ou igual a 5. Nestes casos, a nota que se consignará na acta da convocatoria en curso será de 4,5 puntos.

O profesor resérvase o dereito de flexibilizar lixeiramente os anteriores criterios tendo en consideración as circunstancias particulares dun determinado caso. A valoración desta posibilidade compete única e exclusivamente ao profesor da materia e non debe ser interpretada, baixo ningún concepto, como un dereito adquirido por parte do alumno senón como unha posibilidade que brinda o profesor atendendo a cada caso particular. Baixo ningún concepto poderase aprobar a materia sen superar con éxito a Proba mixta.

Observacións á avaliación da Proba mixta

A actividade avaliable principal e única necesaria para aprobar a Proba mixta é o exame final. É dicir, a nota máxima obtida neste exame supón un 10 na Proba mixta.

Con todo, o profesor poderá propoñer actividades que permitan ao alumno mellorar a súa cualificación. Estas actividades serán de carácter voluntario.

No caso de que a suma da cualificación obtida no exame final e as obtidas nas distintas actividades propostas sexa superior a 10 puntos, a cualificación da Proba mixta será de 10 puntos.

A mera asistencia a clase non é obrigatoria para a superación da materia e tampouco supón ningún tipo de recompensa en termos de cualificación final da materia. O profesor da materia non levará un control de asistencia ás clases máis aló do que estime necesario para coñecer o nome dos alumnos. Con todo, ao longo dun curso académico prodúcense circunstancias nas que o profesor pode percibir e valorar o interese que un alumno mostra na materia e no aproveitamento das clases en particular. Circunstancias como estas poden ser: a resolución de problemas, a formulación de preguntas de interese, a participación en debates, etc. En definitiva, o termo aproveitamento está relacionado coa proactividad do alumno en relación coa materia e o proceso de aprendizaxe.

A observación e a valoración que o profesor poida levar a cabo en relación co aproveitamento voluntario e proactivo do alumno pode supoñer un reforzo na nota final cando esta superou un mínimo de calidade establecido. Todo iso a criterio exclusivo do profesor e sen menoscabo dos dereitos do resto do alumnado.

Observacións á avaliación de prácticas de laboratorio

Terase en conta a asistencia ás prácticas

Avaliación mediante exame: Realización de esquema eléctrico dunha instalación con diferentes premisas e métodos de arranques de motores trifásicos usando un simulador

O alumno debe de entregar o boletín de exercicios propostos en clase, realizados con simulador, para que poida ter dereito a que se lle teña en conta a nota de prácticas.

Notas importantes para entrégalle do boletín de exercidos de prácticas: As prácticas entregásense en formato dixital por correo electrónico a j.romero.gomez@udc.es en arquivo Zip usando WeTransfer

Para aprobar a materia é imprescindible ter aprobadas as prácticas.

Fontes de información

Bibliografía básica	- Edminister (1991). Circuitos Eléctricos. Madrid. McGraw-Hill
	- Hubert (1987). Circuitos Eléctricos. Méjico.McGraw-Hill
	- Fraile Mora (1990). Electromagnetismo y circuitos eléctricos. ETSIC-Madrid
	- Chapman S.J. (1993). Máquinas Eléctricas. Bogotá. McGraw-Hill
	- Fraile Mora (2002). Máquinas Eléctricas. Madrid. UPM
	- Rapp Ocariz (1983). Bobinado de Máquinas Eléctricas. Bilbao. Ed. Vagma
	- Baquerizo Pardo (1986). Electricidad aplicada al Buque. Madrid. ETSIN.
	- Dennis T. Hall (1999). Practical Marine Knowledge. London Witherby.
	- Donanl G. Fink (). Standard Handbook for Electrical Engineers. Mc Graw-Hill
	- H D McGeorge (). Marine Electrical Equipment and Practice. Butterworth-Heinemann
	- AENOR (). UNE21-135-201.Instalaciones Eléctricas en Buques.Diseño de sistemas.
	- AENOR (). UNE21-135-501.Instalaciones Eléctricas en Buques.Planta de propulsión Eléctrica.
	Además de la bibliografía recomendada, para facilitar la tarea de aprendizaje el profesor subirá a Moodle un extracto
	de presentaciones realizadas en el aula, ejercicios a resolver en las colecciones de boletines y propuestas de
	trabajos a realizar por el alumno. Se complementa lo anterior con otros recursos didácticos adaptados a los objetivos
	que se trata de conseguir. Se proyectarán los videos elaborados por "Videotel Marine International" relacionados con
	el contenido del programa.
Bibliografía complementaria	- Amable Lopez Piñeiro (2000). Electricidad aplicada al buque. Madrid. ETSIN
	- Roldán Viloria (1986). Automatización por contactores. Barcelona. CEAC
	La bibliografía de Propulsión Eléctrica se complementa con las presentaciones subidas a MOODLE proporcionadas
	por el profesor

Materias que se recomenda ter cursado previamente Matemáticas 1/631G02151 Física I/631G02153 Informática/631G02154 Inglés/631G02155 Matemáticas II/631G02156 Física II/631G02158 Matemáticas III/631G02260 Materias que se recomenda cursar simultaneamente Materias que continúan o temario / Observacións	Recomendacións
Matemáticas 1/631G02151 Física I/631G02153 Informática/631G02154 Inglés/631G02155 Matemáticas II/631G02156 Física II/631G02158 Matemáticas III/631G02260 Materias que se recomenda cursar simultaneamente Materias que continúan o temario /	
Física I/631G02153 Informática/631G02154 Inglés/631G02155 Matemáticas II/631G02156 Física II/631G02158 Matemáticas III/631G02260 Materias que se recomenda cursar simultaneamente Materias que continúan o temario /	
Informática/631G02154 Inglés/631G02155 Matemáticas II/631G02156 Física II/631G02158 Matemáticas III/631G02260 Materias que se recomenda cursar simultaneamente Materias que continúan o temario /	
Inglés/631G02155 Matemáticas II/631G02156 Física II/631G02158 Matemáticas III/631G02260 Materias que se recomenda cursar simultaneamente Materias que continúan o temario /	Física I/631G02153
Matemáticas II/631G02156 Física II/631G02158 Matemáticas III/631G02260 Materias que se recomenda cursar simultaneamente Materias que continúan o temario /	Informática/631G02154
Física II/631G02158 Matemáticas III/631G02260 Materias que se recomenda cursar simultaneamente Materias que continúan o temario /	Inglés/631G02155
Materias que se recomenda cursar simultaneamente Materias que continúan o temario /	Matemáticas II/631G02156
Materias que se recomenda cursar simultaneamente Materias que continúan o temario /	Física II/631G02158
Materias que continúan o temario /	Matemáticas III/631G02260
	Materias que se recomenda cursar simultaneamente
/ Observacións	Materias que continúan o temario
Observacións	
	Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías